

Названий Закон назвал граждан, полностью выпла-
тивших паевой взнос, собственниками своих жилых
помещений. Наниматели жилых помещений в домах
государственного и муниципального жилищного фонда
получили право выкупить соответствующую квартиру
или дом.

Следующим шагом, направленным на закрепление
права частной собственности на жилье, явилась
бесплатная приватизация жилищного фонда. В соот-
ветствии с Законом РФ от 04.07.91 «О приватизации
жилищного фонда в Российской Федерации» граждане
РФ, занимающие жилые помещения в государственном
и муниципальном жилищном фонде (включая ведом-
ственный жилищный фонд) на условиях социального
найма, вправе с согласия всех совместно проживающих
совершеннолетних членов семьи приобрести эти поме-
щения в собственность на безвозмездной основе.

Выводы. Таким образом, к моменту распада СССР
жилищное законодательство представляло собой конгло-
мерат не всегда согласующихся между собой нор-
мативных правовых актов. Установление многообразия
форм собственности на жилье и вовлечение жилья в
рыночный оборот сопровождалось попыткой исполь-
зования цивилистических начал в регулировании
жилищных отношений. Однако нежелание отказаться
от применения устаревших административно-правовых
институтов не позволило четко установить порядок,
условия и пределы использования гражданско-правовых
институтов в регулировании жилищных отношений.
Учет нуждающихся в улучшении жилищных условий
осуществлялся как отработанный механизм, и был
воспринят государствами образовавшимися после рас-
пада СССР. В частности, до настоящего момента
учет нуждающихся в улучшении жилищных условий
существует в Республике Беларусь, Украине, Казахстане
и Российской Федерации.

Список использованных источников

1. Аскназий С. И. Очерк социального законодательства
Советской республики / С. И. Аскназий. – СПб.: Книга, 1961. –
71 с.
2. Аскназий С. И. Советское жилищное право / С. И. Аск-
назий. – УУЗ НКЮ СССР допущено в качестве учеб. пособия для
юрид. учеб. заведений. – М.: Юриздат, 1940. – 184 с.
3. Бронер Д. Л. Жилищное строительство и демографические
процессы / Д. Л. Бронер. – М.: Статистика, 1980. – 80 с.
4. Власова А. Г. Жилищное законодательство в вопросах и
ответах / А. Г. Власова. – М.: Госюрисдат, 1961. – 213 с.
5. Жарков В. М. Право на жилище / В. М. Жарков. – М.:
Юрид. лит., 1980. – 111 с.
6. Суслова С. И. О критерии вынужденности участия в
жилищных отношениях / С. И. Суслова // Семейное и жилищное
право. – 2011. – №1.
7. Суслова С. И. Функции жилого помещения как объекта
жилищных отношений / С. И. Суслова // Семейное и жилищное
право. – 2013. – №3.

References

1. Asknazy S. I. Ocherk sotsial'nogo zakonodatel'stva Sovetskoy
respubliki / S. I. Asknazy. – Spb.: Kniga, 1961. – 71 s.
2. Asknazy S. I. Sovetskoye zhilishchnoye pravo / S. I. Asknazy. –
Uuz NKYu SSSR dopushcheno v kachestve ucheb. posobiya dlya
yurid. ucheb. zavedeniy. – M.: Yurizdat, 1940. – 184 s.
3. Broner D. L. Zhilishchnoye stroitel'stvo i demograficheskiye
protssy / D. L. Broner. – M.: Statistika, 1980. – 80 s.
4. Vlasova A. G. Zhilishchnoye zakonodatel'stvo v voprosakh i
otvetakh / A. G. Vlasova. – M.: Gosyurizdat, 1961. – 213 s.
5. Zharkov V. M. Pravo na zhilishche / V. M. Zharkov. – M.:
Yurid. lit., 1980. – 111 s.

6. Suslova S. I. O kriterii vyznuzhdenosti uchastiya v zhilishch-
nykh otnosheniyakh / S. I. Suslova // Semeynoye i zhilishchnoye
pravo. – 2011. – №1.

7. Suslova S. I. Funktsii zhilogo pomeshcheniya kak ob'yekta
zhilishchnykh otnosheniy / S. I. Suslova // Semeynoye i zhilishchnoye
pravo. – 2013. – №3.

Korolyevich V. V., master of laws, graduate student of the Belarusian
State University, chief specialist of the legal department
of the state institution «Administration of the Park of High
Technologies» (Belarus, Minsk), 070185@mail.ru

The emergence of accounting for people in need of better housing conditions

This article examines the legal mechanisms aimed at solving the housing
problem, developed in the USSR with a view to studying legal phenomena, on the
basis of which the need to improve housing conditions emerged. Accounting for those
in need of better housing conditions is considered as a result of the development of
legal norms regulating housing relations. The article describes the emergence of the
first housing standards, the scope of their application and the gradual transition in
legal regulation from the norm that determine the degree of permissible compaction
when occupying a living space, to take into account those who need to improve their
housing conditions. The article classifies housing standards, characteristic for the
legal regulation of housing relations in the USSR. The step-by-step change of the
minimum requirements to the quality of housing conditions of a citizen is shown.
The emergence of accounting for people in need of better housing conditions is
considered as a logical completion of the development of the housing legislation
of the USSR.

Keywords: neediness to improve housing conditions, redistribution of living
space, seal tenants, housing problem, housing, housing standards, accounting in need
of better housing conditions, the basis for the recognition of need to improve their
living conditions, the regulation of housing relations.

Korolevich V. V., magistr juridichnih nauk, aspirant Bilorusskogo
derzhavnogo univertsitetu, golovniy spetsialist pravovogo vidodlu
derzhavnoi ustanovi «Administratsiya Parku visokih tekhnologiy»
(Bilorus', Minsk'), 070185@mail.ru

Виникнення обліку потребуючих поліпшення житлових умов

Розглянуті правові механізми, спрямовані на вирішення житлової
проблеми, вироблені в СРСР з метою вивчення правових явищ, на основі яких
виник облік потребуючих поліпшення житлових умов. Облік потребуючих
поліпшення житлових умов розглядається як результат розвитку правових
норм, що регулюють житлові відносини. У статті описується виникнення
перших житлових норм, сфери їх застосування та поступовий перехід
в правовому регулюванні від норм, що визначають ступінь допустимого
ущільнення при заселенні житлоплощі, до обліку потребуючих поліпшення
житлових умов. У статті класифіковані житлові норми, характерні для
правового регулювання житлових відносин в СРСР. Показано поетапна зміна
мінімальних вимог до якості житлових умов громадянина. Виникнення обліку
потребуючих поліпшення житлових умов розглянуто як логічне завершення
розвитку житлового законодавства СРСР.

Ключові слова: потреба в поліпшенні житлових умов, перерозподіл
житлової площі, ущільнення мешканців, житлова проблема, житлові умови,
житлові норми, облік осіб, які потребують поліпшення житлових умов,
підстави для визнання осіб, що потребують поліпшення житлових умов,
регулювання житлових відносин.

УДК 930.2(0.034.44):329.79(44)«1945/1975»

Власова А. Ю.,
аспірантка, ДУ «Інститут всесвітньої історії
НАН України» (Україна, Київ),
vlasovaalena@ukr.net

АУДІОВІЗУАЛЬНІ ДОКУМЕНТИ ЯК ДЖЕРЕЛО ДОСЛІДЖЕННЯ ЖІНОЧОГО РУХУ У ФРАНЦІЇ (1945–1975 РР.)

Розглянуто аудіовізуальні джерела, які висвітлюють діяльність жіночого
руху у Франції (1945–1975 рр.) та характеризують особливості подій у боротьбі
жінок за подолання дискримінації у французькому суспільстві. На прикладі
документального масиву розглянуто змістове наповнення та інформаційний
потенціал аудіовізуальних документів. Дослідження жіночого руху та
суспільно-політичного життя у Франції на основі таких джерел дозволяють
деталізувати та уточнити відому за іншими документами інформацію.
Означені документи як історичні джерела містять цінну історичну
інформацію про економічні, політичні та соціальні події, які чітко можуть

відобразити діяльність жіночого руху у Франції. Автор у своєму дослідженні дійшов висновку, що документи фото та відео фіксації надали інформацію, не відому з інших джерел і мали важливе значення для уточнення вже відомих фактів.

Ключові слова: аудіовізуальні документи, джерела, жіночий рух у Франції, фотодокументи, відеодокументи.

Аудіовізуальні документи мають потужний інформаційний потенціал для історичних досліджень. Розвиток інформаційних технологій у ХХ ст. спричинив безупинне зростання ролі фотографій, телебачення, кінематографа як комунікативних засобів у світовому просторі. Цінність цих документів для історичних досліджень зумовлена тим, що інколи в них зафіксована унікальна інформація, яка не може бути відтворена у документах на паперовій основі.

Метою дослідження у рамках даної статті стало дослідження інформаційного потенціалу аудіовізуальних документів як джерел з вивчення жіночого руху у Франції у 1945–1975 рр. Даний період був обраний для вивчення через те, що у зазначені роки в історії Франції позначилися консолідацією та виокремленням жіночого руху з–поміж інших соціальних рухів.

Правові та історичні аспекти жіночого руху у Франції відображені у дослідженнях вітчизняних та зарубіжних фахівців. В українській історіографії жіночою історією та питаннями розвитку феміністичної думки займаються І. А. Жеребкіна, О. Р. Кісь, С. Павличко, В. А. Суковата, Л. А. Смоляр – у своїх працях розкрили гендерні аспекти в історії крізь призму соціальних проблем, побіжно спираючись на аналіз французького фемінізму. Причини та методи боротьби жіночого руху французьких жінок дослідили представниці сучасної російської історіографії О. Водоп'янова, О. Жидкова, Л. Попкова. Знайшли відображення події жіночого руху у Франції у дослідженнях С. Айвазової, Є. Зуйкової та О. Ворониної, М. Котовської. Серед представників зарубіжної історіографії зупинили увагу на дослідженні французького жіночого руху у Франції: М.–Дж. Даверсен, Ф. Пік, С. Шаперон та ін.

Під аудіовізуальними документами ми розуміємо документи, що містять зображальну та звукову інформацію, яку фіксують і відтворюють відповідними технічними засобами. Зокрема, слід виділити фото–, фоно–, відео–, кінодокументи. Цінність цих джерел для історичних досліджень жіночого руху у Франції зумовнюється тим, що у них відображено події пов'язані із діяльністю французьких жіночих організацій, окремих представниць жіночого руху, які в свою чергу мали вплив на розвиток подій у французькому суспільстві. Наочність документів які свідчать про боротьбу французьких жінок щодо вирішення суспільно–політичних питань значно доповнюють зміст документальних джерел.

Для дослідження жіночого руху у Франції особливу цінність представляють зображальні документи, для яких характерна безпосередня фіксація історичної інформації у момент дії – одна з головних властивостей таких джерел. Одним із різновидів означених джерел є фотографії, які характеризуються статичним відображенням подій, з одного боку, і авторським баченням зафіксованих подій – з іншого. Безпосереднє відображення дійсності на зображенні є незаперечно перевагою фотодокументів як історичного джерела. Їх джерельне значення визначається тим, що вони містять конкретні

факти, а це дає можливість відтворити події для більш об'єктивного викладення досліджуваного матеріалу.

Документальні фотографії мають важливе значення, адже відображають масштаби жіночих виступів та роботу жіночих організацій у Франції після Другої світової війни. Фотодокументи, на яких зафіксовані учасниці демонстрацій, збори жінок та жіночих організацій у 1970–1972 рр. дають змогу визначити масштабність та місце проведення цих виступів. Зважаючи, що під час демонстрацій широко використовувались плакати, можливо встановити їх зміст та проаналізувати питання які підіймали жінки під час заходів. Значна кількість фотокарток відображає соціальні бунти у 1968 р., завдяки яким видно участь жінок та їх кількість у лавах соціально невдоволеного французького населення. Вагоме значення мають фотоматеріали, пов'язані із виступами жіночих організацій за декриміналізацію абортів під час судового процесу у м. Бобіньї, під час якого жінок судили за проведення нелегальних операцій. Загалом, фотографії як джерела дозволяють цілісно інтерпретувати події досліджуваного періоду з історії жіночого руху у Франції та зв'язати їх з іншими подіями, які потребують аналізу. Цінні фотосвідчення діяльності жіночого руху у Франції періоду 1945–1975 рр. містять сторінки газет, фотографії означених років супроводжують мемуари та наукові праці [3; 5; 7; 9; 10; 11; 14; 17; 20].

Важливе значення для дослідження жіночого руху у Франції становлять інформаційні листівки, агітаційні та рекламні плакати, афіші із закличками жінок зробити вибір у вирішенні своєї долі. Афіші можна розглядати як історичні джерела, що містять точну інформацію про місце та час проведення заходу, його основні ідеї та вимоги. Агітаційні плакати та листівки дають уявлення про пануючі настрої і ставлення жінок у Франції до традиційних уявлень відносно призначення та місця жінки у родині та суспільстві. Означені джерела містять графічні та ілюстративні елементи, що цілісно відображають ідеї та вимоги соціально дискримінованої частини населення, у тому числі жінок. Цікаву інформацію містять наступні матеріали: «Серпень: 1970 – перша демонстрація жінок...», «Чому не голосують французькі жінки», «В усіх європейських країнах жінки голосують або будуть голосувати, французькі жінки не голосують» та інші [1; 2; 16; 21].

На основі зображальних джерел можливо простежити різноманітні зміни і тенденції у моді, дозвіллі, домашньому побуті, заняттях жінок. У цих питаннях особливого значення набувають рекламні плакати періоду 1945–1975 рр., на яких жінки зображуються як основні споживачі побутової техніки, що дозволяла збільшити кількість вільного часу за рахунок автоматизації хатньої роботи.

Важливим джерелом для дослідження жіночого руху у Франції у 1945–1975 рр. є відеодокументи. Перевагою цих джерел є поєднання зображальної та звукової інформації, які безперечно засвідчують певні факти щодо діяльності жіночих організацій та участі жінок у загальних виступах, які протягом досліджуваного часу відбувались у Франції. Потужний інформаційний потенціал містять випуски новин. Ознайомитися

з цими джерелами можна на сайті архіву INA – Національного аудіовізуального інституту. Системність та оперативність відео репортажів дозволяє побудувати логічність подій, визначити ряд проблем, з якими зіштовхувалися жінки у французькому суспільстві, їх місце та актуальність поміж інших подій та проблем у Франції; простежити результати діяльності жінок у питаннях поліпшення свого становища. Добірка новин із відеоархівів, пов'язаних із подіями французького жіночого руху 1969–1975 рр., висвітлюють діяльність жіночих організацій, зустрічі, мітинги та маніфестації жінок задля консолідації сил проти статевої дискримінації у французькому суспільстві. За їх допомогою можливо визначити кількість учасників, пріоритети діяльності окремих жіночих організацій, засоби їх боротьби та вираження своїх ідей. Опрацьовані відеоматеріали доповнюють інформацію, наявну в інших джерелах та дозволяють конкретизувати історичні події. Особливу цінність становлять також випуски новин щодо події студентського руху 1968 р., спеціальні репортажі, які висвітлюють напружену ситуацію у період загострення протиріч між населенням та поліцією. Означені матеріали дають змогу наочно проаналізувати події того періоду, з'ясувати роль жінок та місце «жіночого питання» під час травневих виступів 1968 р. [12].

На окрему увагу заслуговують такі відеодокументи як інтерв'ю із представниками французького уряду, зокрема, генералом Ш. де Голлем та Р. Ароном, в яких сфокусована увага на проблемах, пов'язаних із необхідністю змін французького законодавства в напрямку подолання нерівності між членами суспільства та на шляхах вирішення проблем з боку уряду. Для дослідження жіночого руху у Франції особливе місце займала політична позиція керівників країни, яку саме за допомогою аналізу інтерв'ю щодо проблем жіночої частини населення [6; 15].

Важливу інформацію містять інтерв'ю із активістками жіночого руху: С. де Бовуар, Ж. Халімі та С. Вей. Особлива увага була приділена саме публічним виступам жінок, бо вони мали важливий інформаційний вплив на суспільство. У них відображені результати та перспективні плани роботи жіночих організацій. Загалом, інтерв'ю як історичне джерело надає особливі відомості про особливості життя французьких жінок, їх проблеми у повсякденному та професійному житті; дають можливість визначити як активістки жіночого руху будували діалог із представниками уряду країни для розв'язання конфлікту, що виник внаслідок нерівного сексуального розподілу у французькому суспільстві [18].

Важливі факти містять відеозаписи конференцій за участю представниць жіночих організацій, засідань парламенту щодо вирішення «жіночого питання» та прийняття закону про декриміналізацію абортів у Франції, опубліковані в електронному архіві INA. Ці джерела відображають процес вирішення проблем, пов'язаних із гендерною нерівністю, процес політичної боротьби жінок за реформування французького законодавства для поліпшення їх становища [12; 19].

Важливим джерелом для вивчення жіночого руху та проблем жінок у французькому суспільстві послуговували документальні та художні кінофільми. Особливістю цих

джерел є яскраве емоційне забарвлення та висвітлення актуальних проблем особистого життя французів. Серед центральних питань, що висвітлювалися у фільмах цього періоду – проблеми гендерної рівності, сексуальної незалежності для чоловіків та жінок, професійна зайнятість та їх дозвілля тощо.

Цікаву інформацію містять художні фільми, зняті безпосередньо близько у часі до досліджуваних подій: «Коханці з кафе де Фльор – Бовуар та Сартр, «Колір повітря – червоний». Ці джерела є авторськими творами режисерів та сценаристів – свідків тогочасних подій. Утім, у цих фільмах знайшли відображення ідеї та погляди прибічників культурних та політичних течій, що панували упродовж досліджуваного періоду у французькому суспільстві. Матеріали такого типу дали уявлення, з одного боку, про стан французького суспільства і місце жінки у ньому, а з іншого – дозволили відобразити нетрадиційний новий образ французької жінки. Також інтерес представляють більш сучасні художні фільми, сфокусовані на інтерпретації подій, пов'язаних із соціальною кризою у Франції 1960–х рр. – початку 1970–х рр.: «Мрійники», «Процес Бобінь». Засновані стрічки на реальних подіях і допомагають висвітлити повсякденний образ жінки, проблеми та феміністичні ідеї, притаманні французькому суспільству [13; 22].

Таким чином, на основі огляду аудіовізуальних матеріалів визначено їх інформаційний потенціал як історичних джерел. Вони містять чисельні та унікальні факти, що доповнюють інформацію із друкованих джерел і займають особливе значення серед інших джерел. Дозволяють повноцінно реконструювати цілісне уявлення про суспільно-політичну ситуацію у Франції у період діяльності жіночого руху. У комплексі із пресою, архівними документами та інформацією з мемуарної літератури дозволяють виділити елементи, деталі окремих подій, які є особливо важливою допоміжною інформацією для вивчення жіночого руху у Франції 1945–1975 рр.

Список використаних джерел

1. Affiche: Oui a la constitution / Affiche. URL: <http://www.cndp.fr/crdpreims/cinquieme/gaullisme.htm> (дата звернення: 03.08.2016).
2. Affiche: Samedi 14h, Comédie-Montpellier / Affiche. URL: <http://al-montpellier.over-blog.com/article-samedi-14h-comedie-montpellier60175482.html> (дата звернення: 03.08.2016).
3. Août 1970. Première manifestation publique de femmes se réclamant d'un mouvement de libération des femmes ayant eu un écho dans la presse: [photographie] [s.n.], 1970.
4. Août 1970. L'Arc de Triomphe, Monique Wittig, Monique Bourroux (Anonyme); Novembre 1971. 1ère manifestation pour le droit à l'avortement, Manifestation contre la fête des mères, 28 mai 1972 / Catherine Deudon; 20 novembre 1971. Première manifestation pour le droit à l'avortement // ProChoix. №46, décembre 2008. P.6, 10, 17, 62, 108.
5. Gisèle Halimi obtiendra l'acquiescement. URL: <https://sanscompromis.feministeprogessiste.files.wordpress.com/2015/03/sc000018a0.jpg> (дата звернення: 03.08.2016).
6. Interview Charles de Gaulle // Video 4 de Gaulle-discours TV. 24 mai 1968. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=dIZ6cpQzjoM> (дата звернення: 03.04.2016).
7. Le procès de Bobigny et la désobéissance Civile. URL: <http://lespoirenligne.com/proces-bobigny-manifeste-343-desobeissance-civiletemps-modernes-spectacle/> (дата звернення: 03.08.2016).
8. Les années 70; Les causes de MAI 68; Simone de Beauvoir, la vieillesse; Simone de Beauvoir (Why I Am A Feminist); Simone de Beauvoir (Rare TV Interview (English Subtitles) 1959) // youtube. URL: <https://www.youtube.com/> (дата звернення: 03.04.2016).

9. Manifestation du MLF. Paris, 1974. URL: <http://petorcy.over-blog.fr/article-dossier-les-evolutions-de-la-societe-francaise-pendant-les-30-glorieuses-45454941.html> (дата звернення: 03.08.2016).

10. Manifestation du 8 mars 1975 // Des luttes et des images. URL: <http://filmsfemmes70.free.fr/chap1.htm> (дата звернення: 03.08.2016).

11. Simone de Beauvoir with members of the Mouvement de libération des femmes (MLF), Paris, 1970. / Photo: Jean-Loup Sieff. URL: <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/originals/01/0a/ad/010aadbef9bf6063af06d8f92fb80cca.jpg> (дата звернення: 03.08.2016).

12. Mai 68: La contestation – 13.05.1968; Bilan des Etats généraux de la femme – 23.11.1970; Ce que veut le MLF – 20.07.1971; Elisabeth Salvaresi, militante du MLF et journaliste au «Torchon brûlé» – 29.05.1971; Kate Millett et la condition de la femme – 20.07.1971; L'histoire du féminisme et du MLF – 07.09.1998; Manifestation de femmes à Paris – 20.11.1970; Simone Veil explique la loi sur l'avortement – 13.11.1974; Un siècle de combat pour l'IVG en France – 23.10.1982№; 1-er mai 68 chronologie des événements – 01.05.1998; 19 juin 1974, appel du MLF à la grève des femmes – 09.06.1974; 19 juin 1974, appel du MLF à la grève des femmes – 09.06.1974; 13' dimanche: le féminisme – 08.03.2009; 13' dimanche: 40 ans du MLF – 07.03.2010 // Archive INA. URL: <http://www.ina.fr/video/> (дата звернення: 03.04.2016).

13. Os amantes do Café Flore – Beauvoir e Sartre // Pampa Production–Fugitive Production–MMIV. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=6CS88ZX603A> (дата звернення: 03.04.2016).

14. Procès pour avortement. URL: <http://www.hostingpics.net/viewer.php?id=653113bobignytract.jpg> (дата звернення: 03.08.2016).

15. Raymond Aron analyse Mai 68 // Interview. 13.06.1968. URL: https://www.youtube.com/watch?v=_DzyjeuaDd4 (дата звернення: 03.04.2016).

16. Recueil. Tracts / Mouvement de libération des femmes non déposé [Lieux divers] / Mouvement de libération des femmes non déposé, 1971.

17. Simone de Beauvoir à la Foire aux Femmes organisée à Vincennes par le M.L.F. [Mouvement de libération des femmes]: [photographie] [s.n.], 1973.

18. Simone de Beauvoir [Images animées]: pourquoi je suis féministe ? / Arlette François, réal.; Jean-Louis Servan Schreiber, interview.; Simone de Beauvoir, participante. Paris: Centre audiovisuel Simone de Beauvoir [distrib.], 1975.

19. Simone Veil, la loi d'une femme en streaming et téléchargement / France Télévisions. France, 2007.

20. 26 août 1970 // Mai 68, naissance du M.L.F. URL: <http://filmsfemmes70.free.fr/chap1.htm> (дата звернення: 03.08.2016).

21. Union des femmes françaises Dimanche 11 mars 1956 – Journée Nationale des Femmes Françaises: [Carte postale] Union des Femmes Françaises, 1956.

22. Цвет воздуха – красный / Le fond de l'air est rouge. – Франция, 1977. // Tsvet vozdukha – krasnyy / Le fond de l'air est rouge. – Frantsiya, 1977.

Vlasova A. Y., PhD student, the Institute of World History of the National Academy of Sciences of Ukraine (Ukraine, Kyiv), vlasovaalena@ukr.net

The audio-visual documents as a source of research the women's movement in France (1945–1975)

In the article regarded audio-visual sources that elucidate the women's movement activity in France during 1945–1975. Also documents analyze and characterize features of women's struggle to overcome discrimination in French society. Author has proved that audio-visual sources by content are important informative documents for the study of women's movement and social and political life in France. These sources circumstance and refinement of information, that known from other sources. The author underlines that audio and visual documents are historical sources which bear valuable historical information about French women's movement. It is connected with economic, political and social events that took place in France from 1945 to 1975. In this context author concludes that photo and video documents significantly complemented the study of women's movement in France and helped to clarify known facts.

Keywords: audiovisual documents, sources, women's movement in the France, photodocuments, videodocuments.

* * *

УДК 94(479.24)

Осмоловська О. Ю., кандидат історичних наук, доцент, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ), Osmolovska.olena@gmail.com

Лозян М. І., магістрантка факультету історичної освіти, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ), mailozian13@gmail.com

ПРОМИСЛОВЕ ПІДНЕСЕННЯ 70-Х РР. ХІХ СТ. В АЗЕРБАЙДЖАНІ ТА ПОЧАТОК ПРОНИКНЕННЯ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ В БАКИНСЬКУ НАФТОВУ ПРОМИСЛОВІСТЬ

Аналізуються особливості початкового етапу становлення нафтової промисловості Азербайджану та проникнення в галузь іноземних капіталів.

Висвітлюються основні причини привабливості нафтової галузі Азербайджану для іноземців та розглянуто особливості першого етапу проникнення закордонного капіталу. Визначено період надзвичайно інтенсивного розвитку нафтової промисловості на Абишероні та підкреслено високу привабливість її для вкладення інвестицій з боку німецького, французького і англійського капіталу.

Ключові слова: нафтова промисловість, іноземний капітал, Бакинський район, царський уряд.

В кінці ХІХ ст. нафта перетворюється в найбільший та найпоширеніший бізнес у світі, стає надзвичайно могутнім каталізатором розвитку. Дана стаття присвячена актуальному напрямку історичних досліджень, що пов'язаний із вивченням генези одного з найпотужніших центрів нафтової промисловості і участі в його функціонуванні іноземного капіталу. Нафта і зараз продовжує залишатися базовим фактором світової економіки, причиною конфліктів, вагомю силою в міжнародних відносинах. Все це визначає наукову актуальність вивчення історії нафтопромисловості загалом, та історії цієї галузі в Азербайджані зокрема.

Завдання сформульованої теми дослідження полягає у тому, щоб проаналізувати процес становлення нафтової промисловості Азербайджану, розглянути становище місцевих нафтопідприємств в зазначений період, з'ясувати причини привабливості Бакинського району для іноземного капіталу та охарактеризувати особливості початкового етапу проникнення закордонного капіталу в Азербайджанську нафтопромисловість.

На сьогодні вийшло чимало робіт присвячених дослідженню нафтової промисловості Азербайджану в зазначений період. Цим питанням, в основному російські та азербайджанські історики, займаються протягом вже декількох поколінь. В ході її вивчення склався достатньо багатий історіографічний фонд. У ХХ ст. найбільш детально питаннями нафтової промисловості Бакинського району та участі в ній іноземного капіталу займалися П. В. Оль, М. П. Павлович, Л. Я. Евентов, В. Б. Бронштейн, В. Г. Розенблюм, К. А. Пажитнов, С. М. Лисичкін, Б. Ю. Ахундов, А. А. Фурсенко, В. А. Нардова, В. І. Бовикін, І. А. Дьяконова. Значний інтерес викликають праці В. А. Нардової, яка на основі матеріалів державних установ і частково компанії «Бр. Нобель» вивчила початковий етап монополізації нафтопромисловості Росії. В. І. Бовикін одним з перших оцінив стан вивчення іноземного підприємництва і намітив нові перспективи розробки даної проблематики. Дослідженням історії бакинської нафтової промисловості детально